

Τέμπη: Θα αναζητηθεί η αλήθεια στη δίκη;

■ ΤΟΥ Νίκου Ταυρή

Η κύρια δίκη για τα Τέμπη συνεχίζεται στο Τριμελές Εφετείο Κακουρηγημάτων Λάρισας, με τις καταθέσεις συγγενών και επιζώντων να φέρνουν ξανά στο ακροατήριο το βάρος της τραγωδίας αλλά και τα αναπάντητα ερωτήματα. Η δίκη αφορά 36 μη πολιτικά πρόσωπα, ενώ το δικαστήριο απέρριψε αίτημα των συγγενών που ζητούσε να κληθούν ως μάρτυρες ο Άδωνις Γεωργιάδης και ο Δημήτρης Μαρκόπουλος. «Αυτό το κράτος που έσυρε το παιδί μου στον θάνατο, μέχρι σήμερα στρίβει το μαχαίρι στην πληγή», είπε η μητέρα της Αφροδίτης. Μίλησε για την πυρόσφαιρα, για το ερώτημα αν η κόρη της κάηκε ζωντανή, για μια έρευνα που, όπως κατηγγείλε, δεν επέτρεψε στις οικογένειες να μάθουν πώς πέθαναν τα παιδιά τους. Ο πατέρας της Ιφιγένειας έθεσε το ερώτημα της τηλεδιόχισης: αν λειτουργούσε, είπε, η τραγωδία θα μπορούσε να είχε αποφευ-

χθεί. Για το δεύτερο έγκλημα, αυτό του μπαζώματος, μίλησε ο Θεωдорής Ελευθεριάδης, γιος της Μαρίας Εγούτ, ο οποίος κατέθεσε μεταξύ άλλων πως «ενώ οι συγγενείς δεν είχαμε κηδέψει ακόμα τους ανθρώπους μας το σημείο εκείνο είχε γίνει λαμπίκο». Με απλά λόγια οι συγγενείς επαναφέρουν τη συζήτηση στην ουσία της υπόθεσης: στις ευθύνες της κυβέρνησης και της πολιτείας που γνώριζε τις ελλείψεις, που έχει ευθύνες που δεν σταματούν στο «ανθρώπινο λάθος» και που έκανε από την πρώτη στιγμή ό,τι μπορούσε για να μην αποκαλυφθεί η αλήθεια. Πέρα από την κύρια δίκη, το Δικαστικό Συμβούλιο του Αρείου Πάγου παραπέμπει στο Ειδικό Δικαστήριο τον πρώην υφυπουργό Χρήστο Τριαντόπουλο, μαζί με τον πρώην περιφερειάρχη Κώστα Αγοραστό, τον πρώην γενικό γραμματέα Πολιτικής Προστασίας Βασίλη Παπαγεωργίου και τους τότε επικεφαλής της

Αστυνομίας και της Πυροσβεστικής, Αγάπιο Χαρακόπουλο και Ευάγγελο Φαλάρα. Ελέγχονται για παράβαση καθήκοντος σχετικά με τις παρεμβάσεις στον τόπο της τραγωδίας. Ξεμπαζώθηκε και ξαναμπαζώθηκε ο χώρος, χάθηκαν πολύτιμα για την ανακριτική διαδικασία στοιχεία, παραβιάστηκε κάθε πρωτόκολλο, πετάχτηκαν ακόμη και μέλη των πτωμάτων, και όμως ακόμη μιλάνε για πλημμέλημα. Σίγουρα η παραπομπή τους ανοίγει τον δρόμο για να μπουν στο κάδρο των ευθυνών και τα πολιτικά πρόσωπα, όμως σε καμία περίπτωση, όπως τονίζουν και οι συγγενείς, οι κατηγορίες που τους αποδίδονται δεν αποτυπώνουν τη βαρύτητα του ρόλου τους. Κι έτσι, η δίκη προχωρά με κρίσιμα κενά. Δεν περιλαμβάνει όλους όσους έχουν πολιτικές ή υπηρεσιακές ευθύνες. Δεν εξετάζει αυτοτελώς την προέλευση της πυρόσφαιρας και

τις αιτίες των θανάτων από τη φωτιά. Παράλληλα, η αλλοίωση του χώρου και η απομάκρυνση υλικών έχουν περιορίσει, όπως καταγγέλλεται από συγγενείς και πραγματογνώμονες, τη δυνατότητα να αναζητηθούν αποδεικτικά στοιχεία. Παραμένουν επίσης ερωτήματα για την πορεία της ανάκρισης, τα ευρήματα που δεν αξιολογήθηκαν και τα αιτήματα των οικογενειών που δεν έγιναν δεκτά. Οι τεχνικοί σύμβουλοι επισημαίνουν ότι οι εκθέσεις τους βρίσκονται στη δικογραφία, χωρίς όμως το αντικείμενό τους να εξετάζεται ουσιαστικά και αυτοτελώς στο ακροατήριο. Μπορεί αυτή η δίκη να φωτίσει ολόκληρη την αλήθεια, όταν ένα από τα κεντρικά ερωτήματα, ο μηχανισμός δηλαδή της πυρόσφαιρας που οδήγησε στον θάνατο σημαντικό αριθμό των θυμάτων που επέζησαν της σύγκρουσης, μένει έξω από την κρίση της;

Στήλη... άλατος

■ της Λόλας Σκαλτσά

Μυρωδιά της σήψης

Καλησπέρα σας και καλή βραδιά! Μήπως σας μύρισε κάτι; Μήπως αέριο ή μήπως καμένο; Μήπως η αδιαφορία πριν από την καταστροφή – λέω τώρα. Το παράξενο είναι πως, σχεδόν πάντα, κάποιος το έχει μυρίσει πρώτος. Στην Πλάκα, κάτοικοι είχαν απευθυνθεί στις αρμόδιες υπηρεσίες έναν χρόνο πριν, για πιθανό κίνδυνο από διαρροή αερίου ή βραχυκύκλωμα και ζητώντας ελέγχους. Τώρα μετράμε έξι νεκρούς – τα ακριβή αίτια της έκρηξης ερευνώνται. Στη Βιολάντα, πέντε εργαζόμενες δεν γύρισαν ποτέ στα σπίτια τους. Είχαν προηγηθεί αναφορές για προβλήματα και μυρωδιά υγραερίου. Και σήμερα η υπόθεση έχει ανοίξει σοβαρά ερωτήματα για ελέγχους, τεχνικές ευθύνες κ.λπ.

Στα Τέμπη, οι προειδοποιήσεις για την κατάσταση του σιδηροδρόμου είχαν προηγηθεί της σύγκρουσης. Μετά ήρθαν οι 57 νεκροί. Τι κοινό έχουν όλα αυτά; Φυσικά δεν είναι ίδια δυστυχήματα, δεν έχουν τα ίδια αίτια, έχουν όμως ένα κοινό ερώτημα: Γιατί το κράτος δεν ακούει τον κώδωνα του κινδύνου; Γιατί ο έλεγχος κοστίζει

Η πρόληψη κοστίζει

Οι ελεγκτές κοστίζουν

Το να σταματήσει μια δραστηριότητα μέχρι να διορθωθεί ένα πρόβλημα κοστίζει.

Η μη πρόληψη, όμως, κοστίζει ανθρώπινες ζωές. Κι εδώ αρχίζει η πολιτική ευθύνη. Όχι επειδή η κυβέρνηση προκαλεί κάθε δυστύχημα, αλλά επειδή η κυβέρνηση έχει την ευθύνη να οργανώνει ένα κράτος που βλέπει τον κίνδυνο πριν γίνει τραγωδία. Αν οι καταγγελίες καταγράφονται αλλά δεν οδηγούν σε έλεγχο, αν οι προειδοποιήσεις χάνονται στο χάος, αν οι έλεγχοι έρχονται αφού έχουν φτάσει οι κάμερες, τότε κάτι δεν λειτουργεί.

Και τότε επιστρέφει η ίδια ερώτηση. Τι μυρίζει τελικά σ' αυτή τη χώρα; Μυρίζει αέριο πριν από την έκρηξη. Μυρίζει καμένο πριν από την καταστροφή. Μυρίζει κίνδυνο πριν από το δυστύχημα. Και ύστερα, όταν όλα τελειώσουν, μυρίζει πάλι κάτι άλλο που σαφώς είναι οι δικαιολογίες.

Τριαντόπουλος ή Μητσοτάκης;

Μπορούμε να καταδικάσουμε για το μήνυμα μόνο τον αγγελιοφόρο; Ο Τριαντόπουλος έδρασε στο πεδίο ως ο αντ' αυτού του Μητσοτάκη. Δεν έλεγε τη γνώμη του, επικύρωνε όσα έγιναν και δεν έγιναν με το κύρος του Μαξίμου. Η παρουσία του εκεί έλυσε τα χέρια επιχειρησιακών παραγόντων που έγραψαν στα παλαιότερα των υποδημάτων τους τα πρωτόκολλα στον τόπο του δυστυχήματος, εμποδίζοντας στην πράξη το έργο της δικαιοσύνης. Ο Τριαντόπουλος από την πρώτη στιγμή αξιοποιήθηκε ως «αυτοφοράκιας» και βαλβίδα εκτόνωσης της πολιτικής πίεσης για την κυβέρνηση και τον Κ. Μητσοτάκη προσωπικά. Τώρα βρίσκεται αντιμέτωπος με τη δικαιοσύνη, πέφτοντας προς ώρας στα μαλακά, κατηγορούμενος για το πλημμέλημα της «παράβασης καθήκοντος». Ίσως να επικρατήσει το «ακαταδίκωτο», ίσως να αναγκαστεί «να φάει τη σφαίρα για το αφεντικό» (όπως είχε πει γλαφυρά ένας άλλος αντ' αυτού του Κ. Μητσοτάκη). Και όμως όλα δείχνουν το Μαξίμου. Η ευθύνη για την κατάντια του ελληνικού σιδηροδρόμου. Η ευθύνη της επιχειρησιακής, πολιτικής, επικοινωνιακής διαχείρισης της υπόθεσης από το ίδιο το βράδυ του δυστυχήματος. Η αλαζονεία απέναντι στους συγγενείς και η ύβρις απέναντι στα θύματα. Η προσπάθεια να ελεγχθεί η κρίση της δικαιοσύνης, η οργανωμένη απόκρυψη στοιχείων από κρατικούς λειτουργούς. Όλα τα παραπάνω ήταν μια καλά οργανωμένη και με διάρκεια επιχείρηση συγκάλυψης, συντονισμένη από το Μαξίμου. Οι ευθύνες βαρύνουν συνολικά την κυβέρνηση, και προσωπικά τον Κ. Μητσοτάκη, αλλά και συνολικά το πολιτικό σύστημα (και τη συστημική αντιπολίτευση) στον βαθμό που δεν ασκεί το συνταγματικό καθήκον ελέγχου της κυβέρνησης αλλά αρκείται σε ένα επικοινωνιακό παιχνίδι μετάθεσης ευθυνών.

Πού βρίσκεται το κίνημα των Τεμπών;

Ήταν η ίδια η κοινωνία που κράτησε ζωντανό το θέμα των Τεμπών. Που βγήκε στους δρόμους, πίεσε, ανέδειξε ευθύνες, αμφισβήτησε την επίσημη αφήγηση και αγκάλιασε τους συγγενείς στον αγώνα τους για δικαιοσύνη. Σήμερα, η δίκη διεξάγεται σε μια αποστειρωμένη και σχεδόν άδεια αίθουσα, χωρίς το μαζικό κύμα κινητοποίησης. Οι συγγενείς εξακολουθούν να είναι παρόντες και να μιλούν. Εκείνο που απουσιάζει είναι η πλατιά κοινωνική πίεση έξω από την αίθουσα. Μια δίκη χωρίς αυτή την παρουσία είναι, βέβαια, πιο βολική για την κυβέρνηση και όσους επιθυμούν διακαώς τη συγκάλυψη της υπόθεσης, την απενεργοποίηση του κοινωνικού ρήγματος που προκάλεσε και την επιστροφή σε μια κάποια «κανονικότητα». Τι μεσολάβησε; Το κίνημα καναλιζαρίστηκε. Χαμήλωσε ο πήχης των προσδοκιών. Ο σύλλογος των συγγενών, από εκφραστή του παλλαϊκού αιτήματος για δικαιοσύνη και οξυγόνο, διασπάστηκε και οδηγήθηκε να γίνει ένα ακόμη «κινηματικό εργαλείο» πλάι στα άλλα. Παράλληλα η αναγκαία πολιτικοποίηση του αιτήματος για δικαιοσύνη ταυτίστηκε, με ευθύνη της ίδιας της Μ. Καρυστιανού (που πρωταγωνίστησε στη συγκρότηση του κινήματος των Τεμπών), με τη δημιουργία ενός ακόμη κόμματος, που κουβαλάει μάλιστα, παρά τις διακηρύξεις, πολλά από τα κουσούρια του πολιτικού κόσμου. Η επιλογή αυτή αφαίρεσε δύναμη και δυνατότητες κινητοποίησης, επιτρέποντας στο σύστημα να αλέσει, όχι μόνο την ίδια, αλλά και το ίδιο το κίνημα που συμβολικά εκπροσωπούσε, στις επικοινωνιακές μυλόπετρες και τις εκλογικές και μικροπολιτικές επιδιώξεις. Η ανάγκη για οξυγόνο όμως παραμένει!